

Загалом поняття сім'ї в англійців відіграє не таку важливу роль, як в українців. Переважна більшість із них над створенням сім'ї замислюється у віці 35-40 років («*First thrive and then wive*»). А коли настає потрібний час, національно-лінгвокультурна свідомість британців передбачає, що головним у родині є чоловік, він контролює фінансові питання в сім'ї, розпоряджається заощадженнями. Якщо такі функції на себе перебирає жінка, це зазвичай оцінюється суспільством негативно («*The cunning wife makes her husband her apron*») [4].

В етнокulturі українців спостерігаємо протилежні тенденції, що знайшло підтвердження і в пареміях. У більшості з них увага зосереджена на важливості жінки в сім'ї. Прикладом цього слугують такі українські безеквівалентні прислів'я, як: *В хаті жінка три кути держить, муж – четвертий. Без жінки мужчина – як без хвоста скотина. Жінка більше викине ложкою, ніж чоловік принесе лопатою* [2, с. 91].

Водночас в українських пареміях також нерідко відображається прагнення чоловіка домінувати в родині (над дружиною, дітьми), як-от у таких безеквівалентних прислів'ях: *В мене жінка мусить у решеті гуляти. Люби жінку, як душу, а тряси, як грушу. Діти люби, а за прута держи. Дитина не втікає від калача, але від бича* [2, с. 120].

Загалом аналіз українських та англійських паремій на позначення родинних стосунків засвідчив, що передусім у них об'єктивуються споконвічні родинні цінності, пов'язані з батьком, матір'ю, дітьми, хоча й послідовно простежуються етнокulturні відмінності.

Це повною мірою засвідчили розглянуті пареміологічні одиниці – еквіваленти, аналоги та безеквівалентні. Встановлено, що більшість англійських паремій не має відповідників в українській мові, що пояснюємо насамперед суспільно-історичними умовами: на британців у свій час великий вплив мала Вікторіанська епоха, тоді як на українців – народні традиції і вірування, які передавалися з покоління в покоління та з плином часу лише посилювали своє значення.

Перспективу подібних досліджень вбачаємо в подальшому студіюванні інших пареміологічних одиниць в різних етнолінгвокультурах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карасик В.И. О категориях лингвокультурологии. Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности. Волгоград: Перемена, 2001. С. 3–16.
2. Пазяк М. М. Прислів'я та приказки. Людина, родинне життя, риси характеру. Київ: Наукова думка, 1990. 528 с.
3. Жуйкова М. В. Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов. Луцьк: РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2007. 417 с.
4. Oxford Advanced Learner's dictionary of Current English [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.oxfordlearnersdictionaries.com
5. Special Dictionary [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.special-dictionary.com/proverbs/keywords/family/2.htm>

Шевчук Катерина

Науковий керівник – проф. Лановик З. Б.

РИСИ ЛІТЕРАТУРИ «ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ» У РОМАНІ РІЧАРДА ОЛДІНГТОНА «СМЕРТЬ ГЕРОЯ»

Світова війна змінила життя та психологію всього людства. Письменники, які гостро реагували на будь-які суспільні події, не могли залишитися осторонь жахливих подій. Учасники воєнних дій, які вижили та почали виражати в літературних творах свої переживання і погляди на майбутнє, стали відомими як «втрачене покоління». Вони ставили перед собою питання, як жити далі тим, хто пережив війну? Що чекає людство далі?

Найяскравішими представниками «втраченого покоління» Західного світу є Анрі Барбюс, Ернест Гемінгвей, Річард Олдінгтон, Френсіс Скот Фіцджеральд, Еріх Марія Ремарк.

Мета цієї статті – простежити риси літератури втраченого покоління у найбільш знаковому романі Річарда Олдінгтона – «Смерть героя».

Відомими дослідниками творчості англійського письменника Р. Олдінгтона є Д. Жантієв, Г. Іонкіс, А. Головенченко, Н. Михальська та інші.

Термін «втрачене покоління» став широко вживаним завдяки американському письменнику Ернесту Гемінгвею. «Людиною «втраченого покоління» власник паризького гаража назвав свого механіка, колишнього солдата, який вчасно не відремонтував машину письменниці Гертруди Стайн. Вона надала цим словам ширшого значення і сказала Гемінгвеві, що прийшов з нею в гараж: «І що то всі за люди, ви, молодь! Минуле ви ненавидите, сучасне – зневажаєте, а до майбутнього вам байдуже! Усі ви – втрачене покоління». А Гемінгвей використав цей афоризм як епіграф до роману «Фіеста» (1926 р.) [1, с. 299].

Річард Олдінгтон писав про роман «Смерть героя»: «... ця книжка – по суті, надгробний плач, недолуга спроба створити пам'ятник поколінню, яке багато на що надіялось, чесно боролось і глибоко страждало» [4, с. 20]. Автор змальовував події війни такими, якими вони були для нього. Частково у романі наявні риси автобіографізму, деякі персонажі та місця, згадані у тексті, є реальними та знайомими письменнику. Також характерною ознакою для всіх письменників «втраченого покоління» є те, що війна не романтизується, а солдатське життя не героїзується, вони зображають їх історично з усім брудом, стражданнями та жорстокістю.

Головний персонаж твору – Джордж Вінтерборн – звичайна людина, яка виховувалась у Вікторіанську епоху, одна людина з мільйонів інших, життя яких було зруйновано війною. Річард Олдінгтон простежує весь шлях персонажа: від народження до смерті в останній день війни, що є елементом іронії. Крім того, перша частина роману є близькою до роману-виховання, адже описується формування Джорджа як особистості.

У романі важливу роль відіграють внутрішні монологи та ліричні відступи. В них найглибше осмислюються екзистенційні проблеми, які постали перед кожним після завершення війни. Загалом, філософія екзистенціалізму лежить в основі літератури «втраченого покоління»: у центрі духовний світ людини, яка намагається жити у жорстокому та абсурдному світі. Річард Олдінгтон часто порушує питання, як жити далі? Риторичні запитання, обірвані та емоційно експресивні речення створюють відчуття, що сам автор говорить до читача про те, що є для нього важливим. «Так чи інакше ми повинні змиритися з усіма цими смертями, якось спокутувати їх, якось умиротворити. Як – я цього не знаю до пуття. Я знаю, що є «Дві Хвилини Мовчання». Та, кінець кінцем, Дві Хвилини Мовчання на рік – це не дуже багато, це, власне, ніщо. Спокутувати – а як ми можемо спокутувати? Як спокутувати втрачені мільйони й ще мільйони років життя? Як спокутувати ці озера й моря крові? Щось лишилось незавершеним, і воно отруєє нас» [4, с. 43].

Окрім того, важливою екзистенційною проблемою, яка досліджується у творі, є цінність людського життя. Джордж Вінтерборн є митцем, письменником, сином, чоловіком, коханцем та другом. І хоча він – головний персонаж роману, але його історія тісно переплетена з долями інших учасників війни. Автор у ліричних відступах неодноразово повертається до тієї проблеми, що на війні людські життя перестали мати цінність, а людина стала частиною однієї сили, маючи невеликий вибір. «Сучасну війну було б куди практичніше проводити без людей, з допомогою механічних роботів. Та люди ж дешевші...» [4, с. 245]. У романі «Смерть героя» яскраво виражена гуманістична антивоєнна спрямованість: «Ефективності живих солдатів дуже шкодить те, що вони здатні до почуттів; щоб зробити з людини досконалого солдата, почуття треба витруїти» [4, с. 246].

Через увесь роман наскрізною темою проходить питання, чи є смерть Джорджа Вінтерборна фатальним збігом обставин чи самогубством? Автор лишає це питання відкритим, кожен читач може зробити власний вибір. Завдяки монологічному викладу оповідь ведеться від імені «Я». Коли йдеться про війну, то оповідач переходить на другу особу «Ми», що створює відчуття масовості та загальності. Можна припустити, що Джордж Вінтерборн є символічним втіленням усього «втраченого покоління», яке дійшло до завершення війни, але не повернулося. Тракувати це можна як фізичну смерть та психологічне і моральне спустошення, яке знищило людяність у людях.

Іронія та сарказм також є характерними для деяких творів літератури «втраченого покоління». У романі «Смерть героя» сатирично зображені батьки Джорджа, дружина та коханка. Їхні історії зосереджені навколо повсякденних турбот, пошуків багатства та розваг. Карикатурною є реакція кожного на смерть Джорджа. Для сім'ї та коханки важливим було те,

що він помер, як герой, і їм за це належить повага від інших. Смутку чи болю немає, головне – це повернути до себе увагу та знайти, в чиїх обіймах «пережити горе».

На рецепцію роману «Смерть героя» впливає оригінальна структура, що споріднює його з джазовою композицією. «Атрибутом джазової природи твору є назви частин, кожна з яких (крім епілогу) є музичним терміном, що означає темп: пролог – Allegretto (помірно-швидко), перша частина – Vivace (жваво), друга частина – Andante Cantabile (повільно і наспівно), третя частина – Adagio (повільно)» [3, с. 3]. Джазова композиція побудови твору створює атмосферу, що передає плин часу до та під час війни. Крім того, це впливає на перебіг сюжету. Навіть текстуально помітно, що у першій частині більше описів та складних речень, тоді як у третій частині переважають короткі та еліптичні речення, значно більше уваги приділяється переживанням, відчуттям, діям. І. Києнко зазначає: «Подання «джазового ритму» з високим пафосом класичного твору дозволяє письменникові майстерно і точно відтворити особливу атмосферу трагічного, розірваного й негармонійного буття «втраченого покоління»» [3, с. 11].

Роман Річарда Олдінгтона «Смерть героя» є яскравим антивоєнним твором. В його основі лежить історія смерті однієї людини, але водночас це є панорамне зображення історії всього європейського суспільства першої половини ХХ століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гричаник Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. Київ: «Центр учбової літератури», 2009. С. 289–296.
2. Девдюк І. Сюжетно-копозиційна своєрідність роману Річарда Олдінгтона «Смерть героя». Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. С. 2–5.
3. Києнко І. Річард Олдінгтон і його роман Смерть героя // Олдінгтон Р. Смерть героя / пер. з англ. Лісняк Ю. Київ: «Дніпро», 1988. С. 5–15.
4. Олдінгтон Р. Смерть героя / пер. з англ. Лісняк Ю. Київ: «Дніпро», 1988. 341 с.

Грицай Тетяна

Науковий керівник – вика. Гончаровська Г. Ф.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКИХ СТОСУНКІВ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Провідне місце в формуванні особистості дитини належить родині, де головною умовою особистісного та психічного розвитку дитини виступає спілкування з батьками. У сучасних умовах сім'я часто не має змоги належним чином реалізувати виховну функцію через низку об'єктивних і суб'єктивних чинників (економічна криза, зміна умов життя, переоцінка суспільних та особистісних цінностей, негативні зміни в сім'ях, конфліктні стосунки подружжя, порушення емоційних зв'язків між батьками і дитиною), що зрештою призводить до серйозних порушень особистісного розвитку дитини.

У працях вітчизняних і зарубіжних учених А. Варги, В. Гарбузова, В. Дружиніна, О. Захарова, О. Сілаєвої, О. Смирнової, В. Століна, В. Целуйко, Т. Яценко, Д. Баумринд, С. Броді, С. Ньюберга, Р. Селмана, А. Рое та інших наведено результати досліджень залежності процесу формування особистості дитини від стилю виховання в родині, батьківського ставлення, стилів родинного спілкування. Встановлено, що в сім'ях, де панує атмосфера взаєморозуміння, співробітництва, відповідальності, гуманності, діти мають менше порушень фізичного, фізіологічного та психічного розвитку, проблем у спілкуванні з оточенням, і навпаки, порушення стосунків батьків з дітьми призводить до формування цілої низки негативних явищ.

Мета статті полягає в обґрунтуванні психологічних особливостей оптимізації дитячо-батьківських стосунків в дошкільному віці.

Результати дослідження підтвердили положення про визначальний вплив системи родинних стосунків на становлення особистості дитини, формування в неї ставлення до себе та оточуючих, особливостей спілкування з навколишнім світом. У сім'ях, де панує атмосфера взаємної прихильності, довіри, емоційної підтримки, гуманного ставлення з сторони батьків, діти мають менше проблем у поведінці та встановлені контактів з іншими. Отже, сучасну виховну позицію й роль батьків можна визначити як створення умов для повноцінного